

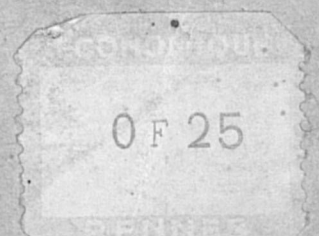
JEAN BART

CAHIER D'ESSAIS

École _____

Classe _____

Nom _____

Kontadennou
hag
Istorioù Brezhonek

MA. DUVAL. 1961

- I -

— Merc'hed al "loaiœer" —

Etre Koad-an-noz ha Koad-
an-nitê, war ribl kant Soc-êwel
hag a disparti an dave goad
e weve, bremañ zo un hañter
kant vloaz pe war dro, un intano
hozh hag e zioù verc'h. ebarz
n'un tam ti bikan flouz.

Ar c'hoziad oa bet a hed
e amzer "loaiœer", ur vicher aet da
fall, un tammoù a darre.

pa oa erri re groyet e zaouarn ha
re izel e weled a renkav praeuz
d'ober loaiou.

E ziou verc'h na oent ket tamm
ebet ruiz war al labour; hini ane
na chome da c'hrouit: setu ma
oent en emg lakket da stammerezed
o! oa ket diaez vat d'ober labour
de war ar stenn, rak pell vijent
oc'h ober kalz; ha dienez oa en ti.

Ar paotr Kozh a glasko kenneud
d'ober tan, ha tan a vije ken a nize
ar ful dre veg ar tinnial.

Da nozh Kerv ar goañv rent un
dommadenn o zri-rot mont da gousket
pep hini war e damm skabel
ha ret vije d'ar merc'hed sazhin
adrenn e berr-amzer pe vijent
rostet vel er penn for eus ar ber
pa groge ar paotr-Kozh d'ober tan.

Un dro bennag a varvas an tad
ha Kerve oa gant ar merc'hed
rak hini ane na devoa kouraj da
glask danve-tan nag aes da

brennän ken. neubend.

Chom a rent bef red evet kustum
da luduennin dirak an neubend
glasuennou a chome en oaled goude
koan, met brennän vat n'eo ket
souzän rent: dere ~~hel~~ da dostaat: go.
hep aon da rostän.

Ua wech bennak bef red a dremenas
a rës an nor, ur brakounier o
vont d'ober un tamm tro d'ar c'houx
tremen rë sioulit hag a glewas
an eil o laret d'eben:

— Ma! ja oa bev hon zad
a yamp bende war adreñv, met
brennän vat yamp war arôk!

Ar peiz a sinifie a rentent
souzän ja vijent tal an tñ
a brennän a rentent tostaat

Nemet ar brakounier a gomprens
penaos warvat a oa gwellaet
ar stal gant. Hag aet ar gaoz
oa erri pinvik m'ed al loaiwer
ha savet pres warnê, ha graet
gant ben ar fin peb a d'amm

Fortun. vad vel ma ve barret. a greig
n. houlz den diouté. Ken didalvez ha
ma oant.

Ne ouzon ket petree menaj a
devoa graet, met evit danvez diou
wreg vad a bavor a oant bepred.

— II —

— al lennerer planedennou

Pa oan yaouank em eus anveet
mad ar wrac'h mañ: treut evel
eur gioc'h ha dezhi ur fas mokedet
un neñn divergant ha gwisket 'vel
ur vaskaladen.

Bro. pad an hano vife er
pardonion gant he "feu lass" (ar
c. hoari ze zo difennet pell zo); ar
feurrest eus an amzer a rede eus
an eil koste d'egile. o klask
tapout ur gwenneq bennak hag
he zamm boued o lenn planedennou

pa gave tud sod awalc'h d. he
c. breidiñ.

Un ginit-errez a devoa o terc'hel
un tamm ostaliri kichen duman.
hag enno rē berz arwechon pa
digouezhe dezhi erruout pa vije
ur glakenn bennak en ti.

Neuze a k'leve doare pep hini
diwar dro: Pion vije war zimezi.
pion vije bet an lucher pe
pastred Mai-Robin war e
dro, pion bile e wreg, pion
vije foulet, ha pion vije barrek
hag all.

Hag evelse c'halle ar divun-
laret da bep hini ur gir gwer
bennak etouez Kalz a c'hevier
pa c'halle tapout gantli
Houezhân war unan bennak
hag a vije c'hoant da c'hoant
an amzer da-zont.

Un deiz oa digouezet n'un
tu bennak lec'h ma oa an
devez termân lin, d'ar mare

ze vife laket meur a barkad
lin dre amañ. hag Kalz tud
yaouank oa er vro, un devezh a
foaüsted vife evit ar re yaouank
an devezh bras tennan lin.

Moarvat n'eo ket hep goud
dezhii oa eruet an divinerer en
ti-ze, sonjet devoa penoz en
tont an dud se vife sur awalc'h
unan. bennak a garfe klevet e
blanedenn.

Mai, ar vrec'h henañ oa
chomet da zikour aozañ lein
prest eo an traou hag e oa
o vont da luchal da lein
ja deuas an divinerer er porz.

Mai oa bet a vistras plac'h
ar bourdon, ur sonf fentus a
deuas dezhi n'eur vont gant he
c'horn d'ar penn all d'ar vevse
da seni da lein da dud al
linadeg.

Ar park oa eur pennad brav
eus ar ger, hag a-beñ vife erru

an dud vife danzeat un abaden.

Pa deuas Mai en ti a grogas
rak tal an divineres da gomz dezhi
eus he flanedenn. vife lennet
dezhi mar Karfe evit "ugent-real"
— O! eme Vai Kalz re, me n'eo
ket Ken Kreiz-ze ma gwenneien. ha
neuze marteze c'hoaz na vezin
tamm barrekoc'h ebet, rak me
zo un tamm amgred war se.

— Gellout a red Kredi ac'hano
eme r. wrac'h, me oar ho flanedenn
dent a. da-zout. ha da vilihanañ
evit eiz real me laro dach
Kalz traou hag a rafe vad
dach o c'hlevet.

— B'en eme Vai me beo. pa
vezo graet al labour. Nemet
n'arad eus ket c'hoant da chom
disak mamm, ha tud al linadeg
a so prest d'erruout ive. Deomp
da groun ar saout.

— Mat, me ne ran for. eme
an divineres. Ha int d'ar

c'haou. Krog difa da gontañ
loëgal da Vei. Herkent hag aet
hag hini gozh ebarz: Raw!! A
Moi o serri an nor warni, hag
ar morailh en e blas

— Olo me Vei aze chomi
bremen hag amañ zo vont da
vezan un abaden soudan.

— An hini gozh a fultre hag
a flemme vel just. ha Moi
a c'hoarze leiz he c'hor, pa
digouezas an dud er porz ha
Moi da gontañ di he an
doare. Soudet oa ur foluri hag
un talari, tud yaouank vel
just na defe ket ezom kalz tra
da c'hoarzin.

Goude bezan goapeh an
divinerez ar peñ a garfont. oa
lezet da bartian. ha ma na devoa
ket gallet leun pladennou ha
devoa kanet litanion da Vei n'en
vont ardek. ha laret dezhi na
dije ket a chans oc'h ober trava

evelse da divinerazed.

— O! eme Vaï ar chams na man
ket etre ho taouarn c'houi da
gentlodenni (dre c'hras Doue)

Ma! Maï! a lare poutred
al linadeg, aze vat teus tapet
eur plac'h fin.

— Afa-da! ur plac'h fin larân
me ive! Hlevet ar seurt-se
laret e ouzont planedenn pep
den: dent a da-zont hag lae
him ec'h unan na oar ket
bepred, rak a vez na vije
ket set er c'hravou, ma dije
goureet oan o vont da zenni
an ur warne ebarz

— III —

— Fench Ha Maï-Louiz —

Pa dimezas Fench da Maï-Louiz ne
oa ket bet kalz a didanper. Nann

god a oa bet da lein de an eured
vel an devedon all, rak en despet
d'e dud oa dimezet Fench, eur mab
a di.

Mai. Souiz oa merc'h ur gwiader
ha perc'h en netra, met eur plac'h
dilu a dir war he fas.

En amzer ma larin d'a.c.h e oa
pewruian an ozac'h e vije mestr
en ti. Memet Mai-Souiz na
intente ket an traou er stumm
divizet a devoa eus Fench fenaos^{se}
p'p' hini a lakafe eus e goste
ha na vije ket ar memet hini
a rafe an holl blegennou; mad
oa he da Fench. Hag an intent
a badas ur c'hrogad.

Savet gante ur tamm ostaliri
war ar maez hag ur ti-form.
a damnda damm e savfont ur
stal darempredet mat; met Fench
a blize dez an tawa ar boutailhou
a zoken diroudañ hiniennou da
regali e gamaladed. Mai-Souiz

a groze, a stourme ha trouz ha
bec'h ha chao ebarz al loch.

A. benn ar fin ha Maï Souiz
kuit!... pa na oa ket emezi a
voien da zont abenn eus Fench
Lakat a reas un toullad dilhad
n'ur gac'h warhe chouk ha "tius"
hag en henchou!... n'eur ober
lep-seurt sonjo. Pavar bugel
oa difa. Na ouie ket kaer etreset
pelec'h mont. Eur gintervez a devoa
Hoste Bear, nemet na oa ket o
c'hortoz Maï Souiz d'arruout
er stumm-se war he c'hein,
pell ac'hane!

Ober re tannou diskiuzadenn
gant he sac'had duman-dubon
pa gave un ti bihan bennak
war ribl an hent ha perruic
ti eur badurez kozh bennak, hag
a gonte he zannig doare.

Gwech ije rōet Tōn dei: Feiz
vat neuze tur, mar boa kont
evelte, jeus graet mat o karz an

me am bife graet eweldeoch iver wat
bremen welo!...

- Gwecho all rife disâliet a roet
neubent a dôn d' he c'haaz: Oh ma
na oa Ken met se wat!... Me am
eus tremenet gwassoc'h fikou vit se
ha n'am beus biskoazh sonjet Karzan
kuit - Petra? Mont er giz-se diwar
dro ho fugale hag ho loened?
Propoc'h vefe deoc'h retorn sur!

- Ar gaoz^{ma} blife ket haer da
Vai Louis rak he c'halon oa chomet
er ger ha biskoaz na devoa graet
he c'hout da dremen hep rehorn
c'hoant hepken dei da rei ur
gentel da Fench.

Da zerr-norz a digouezhas e ti
he c'hemitervez ha da goutañ he c'haaz
adarre. Seblante ket heumanñ wat rei
kalz a dôn da Vai Louis, bepred oa
lojer, nemet abred oa diskwelet dei
oar skiz ganti.

Ha Fench n'arwe ket d' he c'hlaz
moarvat en devoa klasket da gentañ

e ti he c'hamaradezed wardro!...

Mai-Louiz, mall ganti da
reborn d'ar gêr, na c'houlleuse
het flegan, Koulkonde, peotramant
gouez deiz eo achu ganin dont
a-benn eus Fench! Izel eo din
leusket anezan da hegi ur
pennad gant e strewel, hag
ar gomerezed a renk da gant
di ben zikour.

Un devez... daou devez... a dremena
evelse en daoust hag e gortloz;
gant he bugale ne oa ket ken
nec'hed se rak Fench da un
tad mad. Met daou dra oa
war he spered: ur vamm-wiz
da glodañ hag he mouchouer
stamm never-flamm devoa
ankoupet e-jign eus penn
he gwek-kloz.

An trede deiz Fench n'arrue ket
bepred.... Ma 'me Vai-Louiz sur
arvalc'h n'eo ket deut da gompren
dezan etresek pelec'h on deut...

Red eo d'ñ rai da c'hoazout dezaiñ;
ma lakafenn skirvan dezaiñ ha
em eus kavet labour da gannañ
e Hoüent Bear; digas d'ñ daou
rugel, an daou vradstaiñ. a vez
bevet ha skolaet war warc'had
ma labour ha me vezo paer
eis real benide, evelse bepred
a oueo pelec'h e raiñ ma
demeuramz.

Graet oa an taol raktal. ha
Herken ha resevet e lizer gant
Fench hag hen o tapout hent
Bear evel just. nemet nia oa
het da gas ar rugale da
Mai Louiz a c'hellet kredin, d'he
fedin da reorn. ya!...

Stad vraz oa e Halon Mai Louiz
o welout Fench oc'h arriet, met
red oa dezi ober un tamm bihan,
a "gomed" pe ne vije talvezet
netra he zec'hadenn.

— Pedi reas Fench e wreg da
zont dar ger gantan.

- Petra ? d'ar ger ? eme Văi. Louiz
n'in ket laouen ! Me meus kavet
labour amañ. digas d'in un hanter
eus ar vugale... rak te, sarkerbiñ
lonker, meus ket a voien da
zerc'hel bara ganet.

- O Măi Louiz ! ma fried gantel
retorn d'ar ger ha me chiñcho.

- Biken ken war da dro eme
Văi Louiz pa meus kont ebet
d'ober ganet !...

- O Măi Louiz kez ! en hanter
Doue ! abalamour d'ar vugale !...

- Tenevad a rez ma c'halon,
Fench pa gouzes en hanter Doue
nemet eus dra a divizan kent
retorn ! Bet mad a vez d'it
sentiñ dalc'hmad !

- Hag e rin, me raio an
holl blegennou, met deus
d'ar ger ganin.

Hag Fe ! Gethu int Kontant
ho daou... An dro m'ân vat
oa Fench a dougas ar sac'had

war hent an distro. Ar gintervez eus
he c'hoste oa stad eunn ivez
ho tisfoaran eus Mai Louiz. Hag
ar vugalignon a grias gant al
levenez n'eur lammat da bokat
d'ho mamm hag a oa ivez daer
en he daoulagad, c'hellit kredin.

Mai Louiz moarvat a
devoa bet a bep seurt soubennou
goude c'hoaz rak fench oa pell
eus bezan ur sant. Hag a benn
a devoa savet seiz begel diwar
ho foan hag ho labour (d'ar mare
se na vije ket a zifouridenn vit
sevel begale, oa bet tenn an traw
aliez, met ar sorc'henn mont
kuit oa bet disto ket diouti.
daoust penaos vije kont gant
an doareon, rak gwelet devoa
sklaer oa c'hoaz welloc'h
ar ger evit an "ti Kuit"

— Paotr ar c'hig sall —

Bremen ez eus wardro tregont vloaz bennak, a neve e-kichen duman un intañvez yaduank gant he c'houec'h bugel n'un tamm menaj bihan.

He fried a ije war an "trimard" da c'houid gwer ar "gouel mikel" hag ur gweneg bennak ouzhpenn da zikour bevañ rak na de ket druz ar feuri gant ar gouerien d'ar mare-se hag ar "Famillal" oa gir ebet outhi: un tamm zikour a netra adalek an drived bugel hepten.

Marvet oa bet an tad du-ze er broiou kreiz n'ouzon ket kaer penad, ha chomet ar vamm gant penp bugel bihan ha kelou ar c'houec'hved. Paour du... ha mantras ho stad e

gwirionez. Herent hag amezeien
a zikoure an intañvez da labourad
he zamm douar dre druez eus ar
rugale. nemet na vije Het
druez ar sou-benn benn de

Unan eus ar baotred rhan
oa sod. nai gant Hig. sall..
Liouazh!... ar menz-se na vije
Het aliez. Befred e benn hipe
dalc'hmad gant Hig. sall.....

Pa ie ar vamm d'ober he
zriou an daou vrasañ a ficher
lein: Un toullad patatez, un
tamm holen hag ur banne dour
d'ho foazan, evurus pa vije
ur banne lez-trenk d'ho dibri.
- Un devez a devas ar douj d'ar paotr
lakat Hig. sall gant ar patatez vel
man devoa gwelet e tier all ivez.
hag en da rannañ ur voeterabeg
welin ha da droc'han un dailhenn
dres evel un tamm Hig. sall....
ha dao!... hag er gdistalodenn
ha tañ dindañ ken a foeltre.

Non ket gouest da lâret deoc'h
pe blaz oa war ar friko avat!
nemet miret a devoa ar vugale
he lod d'ho mamm e Krouign
al ludu a - benn ma re-brufe.
- Ur wech all oa aet ar vamm
d'ar foar gant he buoc'h hag
aet ar verc'h henon gant da
douc'h war al toen, ar baotred
krog a - benn neuze da vont d'ar
skol oa graet dege chom er
ger da levedad wardre ar re
vihanon. Hen ma vigen lakket
d'ober ho zamm kousk da
greisteiz. An dave gantard, o
brid gant war o moen, a
deuas ar son de da lakat
kig. tall ha "dipouilho" (vel ma
ve lâret er c'horn bro-mañ) a
strubilh eus an ti evel ma
oa ar c'hiz; hag int da droc'hañ
mounded war ar blasennig
meinet so e-kreiz ar vilajen
ha da saltin ane gant traer

daou damm hir staget gant fisel
eus diou vaz ha gwintet gant mil
boan, diwar an daol, a stribilh
eus krec'h an ti, an tammou
'dipouilh'o' un tamm amañ un
tamm a-hont lec'h ma Kavent
tâch pe breichen. Ha c'hrouget
d'ar barteed kig-sall eus an ti
vel er menajo mad maout!...

Goude Kreisteiz oa aet ar
c'houlieu d'ar skol. pa oa
Housket ar re vihan. Dambrest
e eruas ar vamm hag ar verc'h
er ger graet foar gante. Pa
welont al laste graet e-pad
ar beure!.....

— Biskoaz bugale ken sod all
nam eus gwelet memes tra eme
Vari! Hag ar c'hig ermaez buhan
e c'hellat kredi. Betegout vije
erruet ur c'hristen bennak en
ti da welet an tammou kroc'h
donaat he e-pign; nemet na
gomprene ket c'hoaz haer ar "jeu"

- achu ar skol ha Fanchig da
redet d'ar ger, hast dezân da
welet e gig. Met pa welas he
labour hanfoeltet hag en da
grial forz....

- Pelec'h emân ma c'hig? Pelec'h
emân ma c'hig?

- Petra? Kig a lâran me ivez!..
graet a f'eus eul lastez amân
gant ar mouded-se... mec'hieg!
Pa sell ur sonj sod all adarre
deuet d'ar re-mân

- O mamm! ma c'hig! nimp ma
bet joan o troc'hân re-sevi ken
brab hag o salla ane! hag ar
pavtr da ouelan dourek d'e
gig-sall.

A bred oa kroget sord'henn ar c'hig
sall en Fanchig, red eo lâret.

Pa oa bihan e vamm a gasas
anezân da welet ar Mabig. Jesus
- Oh! b'ho bihan! a lâras d'e
vamm Kerkent ha ma welas an
dewed bihan tal ar C'hraouig

e vamm a eure zin dez an da rei
peuc'h tro-pad matañ he fedenn
dirak ar Mabig Jesus.

Fanchig avat a selle endro dez an
ha pa oant deuet ermaez a
lāras d'he vamm :- Padur eo ar
Mabig Jesus ! Meus botor ebet
na tamm kig sall ebet eus an ti
HoulstKoude eo ur peiz-ti !

Da daouzeg- vloaz e kuitaez ar
skol, rak ezhomm bras oa da
dizamm ar diwar an dorz vara.

Ha setu Fanchig en-dro da glask
labour, da vevl bihan, e meur
hag en.

Armet oant ebarz ur leum-bras
lec'h na vankfe ket a gic-sall
bepred. Pevar goste oa eus an ti
dior vazad anduilh ha ur stal
"dipouilho" a vije laket da sec'h
a-stribilh eus an treustou d'ar
mare-se (bremañ e veint lostket
er pod ebarz n. ho hili).

Fanchig a selle druz eus ar

c'hiq. ha pa c'houlennas ar
mestr digantan hag en n'evoa
Het doan eus al labour ha
sellas Ken druz all eus ar gwas
bras. se Ken ledan e choug vel
un daol ha Ken hir e zivhar!
Hemañ a soufe Fanchig a dle bezañ
ur mailh war al labour, mar be
red din mont da heul, n'ouzon
Het penaos a vo mont!

Het dont a re an dour n'e
c'henou pa selle treusek ar
c'hiq sall ha, ma fe, a
respontas na c'houlenne Het
gwelloc'h vit labourat. ha
laret oa dez an neuz e dont
pa garfe da weel bihan.

Ma! te zo sod-mat a lāras
e vreur dez an pa oant o rehorn
n'eo Het me vije ed di eur seurt
strevel bepred!

— Petra eme Fanchig na Teus
Het tōlet plē eus ar c'hiq sall?

— K'ovizion ar vuoc'h du —

Va mamm (Doue d. he fardono) marvet da bemp bloaz a fevar-ugent, oa chomet mad he memor en he c'hozi.

Vel ma oa bet, dre zarvoud, n'em gavet dall, Koulz lâret, un toullad bloavezioù a oa, n'helle ken lenn, hag a blize dez i d'an noz e-pad ar gouarn-e-tal antan. Kontan traou klevet ganti n'he yaouankiz hag he memor a renke bezan dreist. rak setu amañ ur "sarmen" hag am eus klevet ganti meur a wech ha n'on ket gouest d. he desrevel Koulz a hi a n'he devoa klevet anez i nemet ur wech.

Er bloaz-se bepred oa ur mision bras e T... hag unan eus an T-adoù misionerien a blize dez an

Tennan e harmonieu diwar un
dezenn fentus bennak.

— An devezion tremenet eme an
Tad missioner a oan du-hont
o rei ur mission e Hostez Kerner
e lec'h ma ve laret ober stlipou
gant ar velein.

Un devez pa oan deuet ermaez
eus ar gador - gofes echu sonje d'in
ma labour ha me o welet ur
plac'h oajet damdest d'ar gador.
gofes hag a oan sur awalc'h oa
enns dija pe oan aet ebarz. ha
hi stouet war he c'hador, dezi
un neun nec'hed ha mezek.

Ha me o tostaa da gomz outi
ha da c'houlenn diganti hag en
devoa Kovesat.

— O nam eus Ket ma zad mis-
sioner, na gredan Ket mont.

— O maeronez Kozh ! ret eo deoc'h
Kemer Houraf, pa oc'h deuch bete
an Gliz nefet Ket evlkont d'ar
ger hep ober ho Kovizion. Deuet

ebardz ha me ta da. rethorn da
gofesaat ac'hanoc'h diroste.

— O ma zad misioner na
gredan Ket....

— Benthet amboa pedi hag aspedi
a benn ma gellit lakât ar
benitantes p'our da gouzanti

— Pa c'houlennas diganti pegeit
a oa ne oa Ket bet o Kovesât

— O ma zad misioner na gredan
Ket lâret deoc'h!..

— Pegeit? Daeu vloaz? Tri vloaz?

— O ma zad misioner pelloc'h
Kalz pelloc'h!... Naontek vloaz
so, tost da ugent, bremân pa
errud gouel ar Holl Sent. Met
bremân deuiñ aliesoc'h

— Graet ho Koveziñ neuze. Na
peus Ket touet Doue?..

— O geus ma zad misioner
« Ur wech a van oc'h ober un
tamm yod da Jân-ig bihan
ur bugel Hoant ma zad misioner

memez tra evlton: daoulagad
glas vel ar gliz, blev melen
rodellet hag en serz evl
pemp gwennek. Dan ta oc'h
ober un tamm yod dez an die
goan gant un tamm bleud ma
bet digant ma amezegzh, ur
plac'h vad ma zad missioner
o ia bepred ul tur pe ul tur
dhanter a bleud.

Pa arruas Yann er ger, ar
marichal: an infernal!

— Prest eo Koan emez an?

Me na responten ket ma zad
missioner, me veske bepred

— Prest eo Koan emez an? rōkla ta

Me na greden^{ket} respont. Hag en
o tapout krog er gastañden
hag o stlepel anezhi da blass
an ti yod hag all.

— Me oa aet drouk ennon, ma
zad missioner, me oa kroget
da douet Doue, me ma touet

Done Ken a oa ruz plass an ti
met oa Ket dre ma fôt oa war
dre fôt Yann. ar marichal: an
infern al, al lonker downet-se.

- Ma peus Ket touet Done nemet
ar wech-se?

- Eo ma zad misioner, ur
wech all: Ar bloaz tomm-bras
ma c'heus sonj oa aet pirc-hirinao
da c'houlenn glav: da Sant
Erwan, da Itron Varia Tulat ha
da Itron Varia Wir-Zikour...

Tomm a oa euzus a oa tomm
Me ma zad misioner a Ave
mintin-mat da vesañ ma
buoc'h: eur vuoc'h wrad, ma
zad misioner ur vuoc'h du
gant ur penn A-Klaer, ur
c'herniel ber, met n'andur
Ket ar c'helion. Oan ta o vesañ
n'ur ober stamm, ul larrou
bara-lez da Zanik bihan da-
vout d'ar pardon. pa welis

ma buoch du a greiz-tout oc'h
ober pevar c'hamp-hanter en
he lost hag o homañs da vres-
14 en. Kaer tam boa krial: chō
chō buoch du, na silaoue ket
ac'hanoñ: diskaret oar ganti,
trênet oar ganti, kignet d'in
ma fri... Sellet ma zad
misioner hanvet eo bepred

Me oa aet drouk ennoñ, me
ma touet Doue, ma zad
misioner, me ma touet Doue
met oa l'et dre ma fōt
a oa vat, met dre fōt ma
buoch du.

— Bōen neuz e vit-ho finifen
a l'arfet pemp pater ha
pemp ave.

— O! Chesus! ma zad misioner
pemp pater ha pemp ave
heffen? miam bje gouezet
me vije deut pell-zo da
govez, O bremañ deuiñ alies

ma zad-misioner o ya bep
c'houec'h muz da nebentan!

— Ha bremañ evit ho fried
a larfet daouzek chapelad
hag evit ho fuoc'h du a
larfet daouzek all.

— Chessus! ma zad misioner
evit ma fried hag evit ma
buoc'h du? Oc'holla vat!

— Daman ya vel just pa
jeus graet ho c'horvizon fe
renket bremañ ober ive ho
finijen.

N'am beus ket ezhom da
laret diac'h lenner, penaos
ar samon n'eo ket achu amañ
Homprenet arwalc'h ac'h eus
petra n'eus c'hoant an Tad
da rei da intent: n'eo ket
evit n'em didammal ha sam-
mañ e bec'hjeou war gein ar
reou-all a galle ar penitour
mont da gouez.

— Glas Kaouled —

Yuluan a renke bezañ bet
ganet ar sadorn da noz goude
ar c'hrampoerh.

Godig, awat e wreg a oa sur
analc'h eus al lun ar beure, ha
gwidreüs ha karget a itrikou.

Met kaer a devoa ober skol
da Yuluan oa ket gouest d'hen
lakat da seuri e c'henon. Bet
mad oa d'ezañ Kontañ e damm
doare da gement-hini a vele.
Hogen, an holl hen g'var erwad
a-benn tapout to god eo raet
bezañ sioul.

Un deiz bennak, n'eus vont
d'e labour eus ar mintin a
gouezhas Yuluan war ur
yalc'had aour, pell-zo abouar
rak bremañ na ve ken klevet

Komz eus aour, moarvat eo aet hon
Bro da baour!...

Yuluan a rethornas d'ar gêr
elec'h dech'hel gant e hent da
c'houlema digant Godig petra
felle ober eus ar yalc'had-se?

Godig avat oa sod gant an
alc'hant ha sotoc'h c'hoaz gant
aour, met siwazh Yuluan
na c'houneze kemer daouzek-
gwenneq bendeiz o terefatan
ha hi Godig. Kaer e dije nezañ
er ger, na dape Hammet he
eiz Hwenneq.

Tentet bras ~~eo~~ sur mat da
virout an teizor daoust ma
lavare he c'houstianz d'ezhi na
oa ket mad se; an hini oa
perc'henn d'ar yalc'had-se
oa nec'hed michans hag eul
laeronisi oa chom hep he rentañ.

Houtañ ha meskân rē
Godig ar peziou aour ha gwele,

a re evel en un hunvre. Kaer an
holl draon a c'helfe kaout gante.
ha sioulaat a re a dammou mouz
he c'houstonians...

Ya! met Juluan oa ket vit tewel
war netra, hernez na vankje ket
da gontañ gant prez ha hast
petra n'evoa kdivet, hag a chu
rouze da hunvreoù silaouren Godig.
hag ouzhpenn eur fousad miz da
gouezañ warnê ha vije distruilhet
an dro!....

Ur sonj ifern a dremenas vel
ul luc'heden a-dreuz he spered.
Juluan oa o turlutot en-dro d'an
doul, ront e zadulagad evel avalon
piñt. o sellout ouzhi ar feizion
aour, antonast gantañ mont d'e
labour evel just.

Godig a reas ur sell a gorn
etresek Juluan n'eus laet dezàn
— O ma Doue! Juluan petra so
c'hoarvezet gant-te? Te vat so

ruz da glipenn, melen da zao.
lagad ha glas da fri!... Te renk
beñan o vont d'ober ur c'hleñved
bras bennak: gwellañ tra eo
dit eo return da gwele ha
me dommañ dit ur bann
traou kreñv.

— Fe ya vat eme Juluan n'em
santañ ket war ma zua mad
er mintin mañ ec'hañ da senti
diouzit Godig Kez.

Godig oa gant se... hag a
lakaas ur skudellad fist da
viri, sùket mad hag un
takad mat a "winardant" ebaz.

Pa oa didañet un tamm
al touzon a eas Juluan ur
volennad vat (Godig e doa
miret ur bann evit ivez) hag
a vânas Kousket ha diroc'hel
a rê evel ur broc'h.

— Böen eme an hini gozh.
ur gwell apotikerez am bise graet.

met h'eo ket se eo tout, deomp
dezi bremañ tri man Juluan
oc'h ober e hün.

Ha Godig da dapout ur bodez
laz - treñt. Havalad ha da vont
er porz da stribilhan anezan
gant he dorn un tamm dre
holl a stlabez vel pa rize
houezhet eus krec'h vel glow.

Goude a dapas daou ui
ho lakas estre linselein Juluan
en e vele. harp eus e c'har.

Nep pell a diunas ar paotr
Krog. hag o kantout un dra
bennak stok ouzhan e lāras :
- Petra an dionat so o c'her-
liktat ac'hanon me amañ
hag en o c'hastenn e zorn
a chācha daou ui eus a
zindan e zilhad vele

- Oc'hollā ! avat. Petra Godig
siniñ zo uiou amañ ?
- Uiou ? eme C. Godig ?

— Ya! sell!

— O ma Doue! Juluan gaez
n'eo ket hep mar oa ruz da
glikeun vat: sell aze a tius
dovec daou vi... ha panever
da se sur arvalc'h a oas
foeltret! rak gwell stummet
fall a gavent a oas.

Juluan bremañ vel just
oa n'em garet en e charreou
hag en devoa hast da sevel
arbu war duell an nor a
welas ar c'haouled war
ar forzh.

— Petra'r foeltision a zo amañ
emezañ?

— Petra eme c'hodig gwelc'h a-
rvalc'h a res en deus graet
glav Haouled!...

— Ha! Holla vat! Biskoazh
Kement-hall eme Juluan... Ha
ma arur Petra ac'h eus graet oute

— Bez dinec'h Juluan ha bez

sioul, divesatoc'h vo gwelet penaos
vezo Kont gant se.

Met an traou-se holl a eure
ur dourni hag ur safar war
spered Yuluan gozh Ken a ~~er~~
er hañter drelatet: ar yalc'had
aour, an uion en devoa d'out, ar
glav kaouled, Haer en devoa e
wreg lâret dez an chom sioul
a reñke Kont an e gaoz da
gemen hini a gave.

Darn a souez oa feurdröet
e gotenn pe glevet traou Ken
iskis. Met an hini oa perc'henn
ar yalc'h, ma na reas ket kalz
van o Hlevez komz eus glav kaouled,
hag uion Yuluan, a savas e
zibut-kouarn pa glevas kaoz ar
yalc'h. Hag en da di Yuluan
da glask e beadra. Hemañ vat
a anzavas hep poan ar gavadenn
met Godig hag a souez bezan
sur eus he zad a nac'has evel

Just n'eur lāret oa sod he
fāñtr Hozh: ya emezi boutōnou
n'eus kavet hemān na oar ket
ken petra a lavar.

Paotr ar yalc'h hag a ouei
pегent gwidreüs a oa Godig
a yeas pelloc'h ha Kaset
oa Juluan ha Godig dirak
al Plowarn.

Na oa ket bet diaez d'ar
barner lakat Juluan da zibun
e gaoz. met Godig na intente
ket an traw evelse hag a
nac'he bezañ gwelet ar yalc'h
— Ma fried emezi aotrou
barner na oar m'ān Ken, ar
seurt a sonj a lavar. traw
dröl alied. marteze n'eus bet
kavet boutōnou ha Kemeret anē
vit aour

— Ho eme Juluan pa larān
oa aour e oant!

— Pegouls t'eus te Kavet aour

eme c'hoedig?

— Pegouls eme Yulu an? damañ
sonj arvalc'h a t'eus marvat
an deiz am boe do'et down mi
ha c'hoazh an devoa gract glav
Havuled!....

— Han! gwelet a ret oc'h unan
aotrou barner emezhi! evelse
unan Kout gontañ, ha c'hoazh
d'ezañ!

— Fe ya avat eme ar barner
war a welañ n'eus ket da
gontañ war ar feez a lavar.

He ouzon ket fesset berz a
reas Godig gant he yalc'had
aour. Met laret a ve penaos
ar feez a deu eus feurz an
Diavul a ia da houarni
anezhàn ha c'hoazh a van
un troad dishouarn gant
Hañ a ve hañ itrik!

— "Pesk - Ebrêl" —

An deiz Hertañ ebrêl....
Glas a rē eus ar beure ha na
oa Hek a voien da staga
Heseg, na da bad ermdoz da
seurt evel oa dleet.

Pa oa graet eus al loened hag
er bitrak bennak tro an ti oa
deuet ar bostred d. ho addijuni:
an tad hag ar mab paotr yaouank.

Ar vamm hag ar verci'h oa
n'em glevet a. benn neuze da
dapout ar bostred da "Pesk"
mar galpent ober.

Ar mab henañ oa dimezet
er bloaz arrek hag aet da
derci'h el menaj ivez er c'harr
leo bihan eus ti e dud.

Ar c'houlz a oa da lakaat yei
da c'horiñ hag ar verci'h-kaer

devoa c'hoantaet Kasut iou houi
bet a oa d'ar zul, n'ur redaden
o laret miret dezhi diou dousem. pe
oa chomet diou yar war ho reiz.

Sethu ma lāras Madelen, ar
verc'h, d'ar barded:

— Ma, ja n'eus ket a voien
da vānebet e beure-mān
ma vije aet unan ac'hanoc'h
da gas an iou houi da Vān.

— N'eo ket me bepred a zo o vont
pe em bo fūket anē tout a-benn
vezin aru gant va marc'h. Houa
rak me ne c'houlennān ket mont
war ma greid gant ar baner
pe dapiñ al Tleshand a
"Lomm ar baner"! lāras Franwa

— O eme an tad me awat
am eus amzer awalc'h da se
hirie / ha war ar memez tro
a welin hag ebeuliet eo ar
Vijou. Jегwir Madelen a
welān so n'em laktat da vriat

ha te Françoise ma Harez a ri
un toullad skilhou en disc'hlaer.

Ha Job da glask e chupen l'or
ha tuss hag en hent gant e
banerad iou.

— Diwall da derri ane, tata!
doug ane plen, a lare Madelen
ar plac'h futez. Soan dezhi
o harz c'h-barzhin.

H'ouzon ket hag an dro gentan
oa da Job da dougen ur banerad
iou, met na oa ket stummet
gwell vad bepred ha mil aon
n'eo d'eo zeri.

O tremen kerriou oa laret
dezhan antren da eva ur
chopinad gant e filhoz.

— O na c'hoarvez ket hiziv emezai
rak pres so warnon..... H'oa
ket gwir met mall en deoa
d'arvout e pen e hent gant e
zamm trubuilhus.

Pen aruas e ti e val oa

c'hoazh an dud ens taval oc'h
echuñ da dibri o addifunin
Yaker, an deveder Kozh oa gante
hag Anton deus da velet
an ebenlez vihan.

— Sell! Tata! eme Yffig. petra
so a nevez? Tostach da azezan
bepred, ni n'omp ket gwell abed
hiziv gant hon frezou rak vit
an nozh eo ebenlet ar Vifou hag
omp chomet vit ar beure da
zaskuizhan un tamm ja oa
sampoer al loened!

— Honez ket mad on nevez vat,
e oan o sonjal en deñn er
gaset vit an deñn. He ma fe
ma oa fall an amzer, ar
merc'hed a vante de digas
oc'h anon d'ober ar "gomision"
māñ evit: sell Mari amañ
emañ an danvez hovid!.....

— Bœn ma zad Kaer, az an
da rei ur banne "hini du"

d'ac'h hiziv pa eo mad an
traou tout.

Ar bawred a grogas gant
Kavz ar c'heseñ evel Mustum ha
Kavz an amzer hag al labourion
Mari fia oa diskennet ar
c'hafe a ias da gregi er
baner d'he goullonderin e-
sell da lakaat an iou n'ur
besell all da c'hortoz an
noz d'ho lakaat dindan ar
yer gorered.

— Oc'holla ! ma zad Kaer c'hwi
so nou "dröl" ganeoc'h avañ!

— Petra ? eme Job, torret int ?
Fidambie ! me m'eus douget
filin ar baner-se koulskoude.

— Torret ? N'int ket laouen ar
re-mañ zo iou diaes da dervin
eme Vari. Petra ma zad Kaer
na pa ket sonjet oa hiziv.
Pesk Ebrel ? Diau dousevenn
patatez zo deut ganeoc'h !....

— O malachtoupen! eme Job
tapet on vat! ma! bishoagh
kement all! tabwezän rē a. boan
dün dougen ken plēn. all ma
faner! ja da!... Hag an holl
da c. hoarzin evel Just...

Eun tamm papet bihan oa
da heul an iuch graet gant
Madelen hag oa merket wannin
— Na vezit ket feuket. me arrou
emberr gant an iou: Madelen

— Un tamm skiant prenän! eme
Job ma harfen bezän sellet. petra
oa er bāner na oa ket erruet an
dru ganin.

Jakes oa aet da welet penaos
oa kont gant ar Chimpolu bihan
ha na n'evoa ket klevet ar gaoz
setu ma lāras tuktan, ur faotr
seder en ivez: Ma! ma vije
aesact tapout Jakes da best
ivez, n'eo ket re divvezad c. hoazh
— Daoust? eme Job hag en vego

Ken sod ha mē ivez?

— Petra gallez eme Vari aet a
vifec'h awalc'h betek Heriezon
fia n'eo ket bras labourat, da
gerc'hac din un dousenn iñ
da lakat da c'hoar? Ma zad
haer n'eus ket digaset nemet
un dousenn iñt houi di gantan
ha ma fe p'am eus diñ
stl'Heriezon am eus c'hoar da
gaout "rass" diwar yer bihan
"moualc'h" so e ti Yos Heriezon
a re ouzoc'h awalc'h a ve
bep mintin o Hanain Ken
bras; Kikilikili!....

— O! eme gallez ma n'eus met
se vit ho servij, Mari, me
so prest da vont d'ober an
dus se evitoc'h ha c'hoar na
vezin ket pell arat!....

— Böen! neuze gallez ez an da
lakat en dousenn iñ all er
baner da gas da Yos, kuit a baëin.

Ha Jakez en hent n'eun ruzañ
e votou vel Hustum. Antou
n'evoa joan harz c'hoarziñ
vel fust o Hlevet Mari laret
d'ar paotr Hozh. dougen plen
e baner gant doan da derriñ
an iou, rak na meus ket
ezhom da laret hiweith d'ac'h
divunet a peus: un doueunn
batatez oa e baner Jakez!...

Pa erruas Jakez e Hennezon oa
hos o feblaat-patatez da lein. Hag
en d'ober deigegefridi vel fust.

- Tostast ardeh bepred Jakez hag
azezet da ober un distruiz me
zo vont da dormmañ deoc'h ur
bannac'h Kafi da c'hortoz ar
moust lihan da serriñ an iou
erru eoc'h gleb mat Jakez

- Ya vat eme Jakez ober ra
un amzer lixiv: ma n'am eus
ket torret ma iou c'hoaz?...

- Ha gos da zigerrin ar baner

dres pa oa Moris lihan oc'h ar ruer
gant e gasketened iou^{ger} moralc'hi
— Hola vat faktez! petra n'an oc'h
ket n'em dromplet a bāner.

— Man arat petra so?

— Patatez so er bāner n'eo ket
iou!... Han! hiziv emañ dez
Pesk E-brel!...

— D-amen a vo Kordegard Kribin
an Diavol!... eme faktez: Tapet on
vat!... C'hoaz a lāre ar chuchuen
se d'ur teurel flē d'ar bāner.
Ar poezon! bremen soudenn
mañ vont da glevet he
Santa Maria vat: ober seurt
troi d'eun den kozh!...

— Bah-Bah. Faktez n'eat ket
da fulori. Se n'eo mañ ebet
me ia da hopal ar paotr kozh
ac'hann da zont da eva ur bann
kafe gancoc'h. hag ur bannac'h
alambig ebaz.

Ha tremenet fulor faktez.

A. Duval

